

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans en Drs H. J. Krusinga*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Business versus Government Accounts

Naar aanleiding van een rapport betreffende de administratie van overheidslichamen, wordt de vraag behandeld, in hoeverre er een fundamenteel verschil is tussen de eisen die hieraan moeten worden gesteld, en die waaraan de administratie van het particuliere bedrijf moet voldoen. Het rapport in kwestie meent dat dit verschil er inderdaad is. De overheidsadministratie behoeft volgens de commissie alleen duidelijk te maken, hoeveel van de toegestane gelden zijn uitgegeven, en waarvoor. De schrijver van dit artikel is het hiermee niet eens. Hij wijst op de noodzaak van volledige administratie „on business lines” en zelfs veelal van kostprijsberekening, ook voor de handelingen van de overheid. Immers, anders is niet te beoordelen of de publieke middelen op de best mogelijke wijze worden aangewend. Hij wijst o.m. op de in Nederland toegepaste methode van afschrijving van oorlogsmateriaal, die hij in Engeland nagevolgd zou willen zien als onderdeel van een volledige boekhouding voor overheidslichamen.

A III 2

Accountancy, Juli 1950.

Mechanisation in the Office.

Nightingirl, J. D. — De betekenis van de kantoormachine voor de efficiency wordt nog niet overal ingezien. Schrijver ziet deze vooral in de mogelijkheid om dagelijks de juistheid van alle boekingen te controleren zonder veel extra inspanning. Hierdoor verdwijnen de maandelijks of jaarlijkse tijden van extra zware belasting. Bovendien kunnen standaardtijden worden vastgelegd voor verschillende bewerkingen van de administratie, zodat bewaking van de efficiency evengoed mogelijk wordt als in het productiebedrijf.

Na een beschouwing over de verschillende soorten van boekhoudmachines die tegenwoordig beschikbaar zijn, bespreekt schrijver de factoren, waarop men letten moet bij het invoeren van machines in de administratie. Allereerst is overleg nodig tussen de verschillende groepen mensen die ermee te maken hebben, directie, leiding, accountant. Na de ontvangst van voorstellen van de machine-leverancier zal een demonstratie nuttig zijn. Dan moet de personeelbezetting in detail worden bestudeerd in verband o.a. met de bezetting van de machine. De invoering van het nieuwe systeem kan meestal het best in meerdere fasen plaatsvinden.

A III 3

Accountancy, Augustus 1950.

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Auditors and the Nationalised Industries. — Growth of Professional Disquiet —

Dit artikel behandelt enkele vraagstukken samenhangende met de nationalisatie van bedrijven in Engeland. Ondanks het feit, dat hierdoor het werkerterrein voor de openbare accountant wordt ingeperkt, blijft wel degelijk behoefte aan zijn diensten bestaan. Een punt van discussie is daarbij tot op welke hoogte detailwerk door de openbare accountants dan wel door de interne accountantsstaf moet worden uitgevoerd. Dit is echter geen nieuw probleem. Reeds bij de toeneming van het grootbedrijf begon dit vraagstuk te leven.

Het artikel suggereert dat ook voor genationaliseerde bedrijven een zelfstandige en grondige controle van het gevoerde beleid noodzakelijk is. Een onafhankelijk oordeel, dat alleen de openbare accountant kan geven is hiervoor vereist. In dit verband wordt erop gewezen dat in Amerika de interne accountant niet als „onafhankelijk” wordt erkend door de „United States Securities and Exchange Commission” (een lichaam dat belast is met de controle der openbare nutsbedrijven).

A IV 1

The Accounts Journal, November 1950.

Modern Approach to Auditing

Saunders, G. F. — Het doel van de accountantscontrole is, de aandeelhouders en het publiek verslag uit te brengen over de balans en de verlies- en winstrekening. Waar de accountant slechts bepaalde aspecten hiervan heeft onderzocht, dient hij hierop de aandacht te vestigen op zodanige wijze dat misverstand is uitgesloten. Bij het zoeken naar fouten omissies en verkeerde beginselen is de steekproef het meest effectieve wapen. Men bereikt meer door telkens een ander onderdeel grondig te onderzoeken, dan door een geregelde oppervlakkige controle van alle onderdelen. Er is ontwikkeling in de normen waar te nemen die voor de administratie gelden. In Engeland is vooral sinds 1942 hierin vooruitgang waar te nemen. De wet van 1948 geeft o.m. voorschriften voor de gedetailleerdheid van balans en verlies- en winstrekening. Ook t.a.v. de inhoud van het accountantsrapport worden bij die wet bepaalde algemene eisen gesteld. De ontwikkeling van het accountantsrapport in Amerika wordt in het kort weergegeven. Hier bestaan normen voor de controle waarnaar in het rapport wordt verwezen. Deze zijn opgesteld door het Instituut, en kunnen desgewenst worden gewijzigd. Dit acht schrijver beter dan het Engelse stelsel, waarbij eenmaal vastgestelde regels gelden die niet gemakkelijk veranderd kunnen worden. Schrijver waarschuwt voor een te grote „deftige uitvoerigheid” van het accountantsrapport, waardoor belangrijke beperkingen van de aanvaarde verantwoordelijkheid aan de aandacht dreigen te ontsnappen. Duidelijkheid is een eerste vereiste. Gewezen wordt verder op het belang van de juiste arbeidsverdeling voor de controle, en op het groeiende belang van het werk van de „interne accountant” in grotere ondernemingen.

Ten aanzien van de afschrijvingen meent schrijver dat de accountant zich niet aan schattingen van de vervangingswaarde der duurzame productiemiddelen moet wagen, maar zich aan „de feiten”, d.w.z. aan de historische kostprijs moet houden. Het artikel besluit met enkele praktische raadgevingen, o.a. betreffende het controleren van van derden ontvangen bewijsstukken, het beoordelen van de waardering van goederenvoorraden, de drie manieren waarop fraude mogelijk is, en de noodzaak om een accountantsonderzoek te „plannen”.

A IV 2

The Accountant, 23 December 1950.

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Distribution of Unrealised Profits.

Holt, W. B. P. — De Britse wetgeving laat vennootschappen de vrijheid, om hun activa op de balans tegen de getaxeerde werkelijke waarde op te voeren, en de daardoor ontstane waarderingsverschillen t.o.v. de aanschafwaarde als winst te beschouwen. Zelfs dividenduitkering uit zulke waardestijgingen is niet verboden. Schrijver vergelijkt deze regeling met de wetgeving in andere landen, en constateert, dat b.v. in Duitsland en Zwitserland activa niet tegen hogere waarde dan „de kosten” mogen worden opgevoerd. In andere landen, b.v. Zweden, mag de „niet gerealiseerde winst” wel in de vorm van winstaandelen, maar niet in contanten worden uitgekeerd. Het door de Engelse wet gevolgde stelsel berust op een zeer hoge zakenmoraal, waarbij geen misbruik van de gelaten vrijheid gemaakt wordt. De vennootschappen hebben ook een uitgebreide publiciteitsplicht.

B a IV 2e

The Accountant, 9 December 1950.

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Het vraagstuk van de kapitaalschaarste in Nederland; kritisch commentaar en poging tot synthese n.a.v. de prae-adviezen, uitgebracht aan de Vereniging voor de Staathuishoudkunde, R a v e s t i j n, Dr H. P. W. v a n.

Hoewel schrijver op de methode gevolgd in het eerste praeadvies (dat van Prof. Witteveen) critiek heeft, is hij het toch eens met de daarin bereikte conclusie, dat er een „fundamentele” kapitaalschaarste is. Daarnaast ziet hij echter, met Prof. ten Doeschate, een wanverhouding tussen de mate waarin risico-dragend en risico-mijdend kapitaal worden gevraagd c.q. aangeboden. Dit probleem ligt meer aan de oppervlakte. Een ombuiging van de kapitaalstroom van risico-mijdende naar risico-dragende belegging kan in dit verband zijn nut hebben, hoewel men daarbij zeer voorzichtig moet zijn om geen openlijke inflatie te doen ontstaan. Voor de „fundamentele” kapitaalschaarste daarentegen kan dit middel niet helpen. De therapie hiervoor moet bestaan in de volledige sanering op economisch en sociaal gebied, waarbij vooral ook een

sanering van de publieke opinie over het economisch aspect van de werkelijkheid onmisbaar is. Een en ander is slechts op lange termijn mogelijk, maar dient nu te worden aangevat.

Wat de „omlegging van de kapitaalstroom” betreft: in de eerste plaats komt de wenselijkheid naar voren, waar mogelijk de beurs in te schakelen, opdat dit belangrijke registratie-instrument zijn functie kan blijven vervullen. Schrijver ziet verder veel bezwaren en relatief weinig mogelijkheden t.a.v. het dringen van de institutionele beleggers en de in hoofdzaak „kleine” verzekeren in de richting van het aandeel. Hij ziet wel een oplossing in de transformatie van kapitaal met medewerking van de overheid.

Hiertoe zouden enkele grote investeringsmaatschappijen moeten worden opgericht, geleid door mensen uit het particuliere bedrijfsleven. Hun bevoegdheden zouden dan zo moeten worden geregeld dat zij vrij staan tegenover de overheid. Deze verstrekt slechts een garantie voor een totaal-bedrag, dat van de institutionele beleggers in de vorm van risico-mijndend kapitaal wordt aangetrokken.

B a V 3

De Naamloze Vennootschap, Januari 1951.

Bedrijfseconomische aspecten van de belastingen (in het bijzonder de invloed op de kostprijs en de financiering)

L a s a n c e, J. H. A. A. — Van de kostprijs verhogende belastingen geven de invoerrecht weinig aanleiding tot beschouwingen. De vereveningsverheffing is eigenlijk een soort „omzetbelasting op het loon”, waarvan de invloed voor verschillende soorten bedrijven sterk uiteenloopt. Ze is een geschikt middel voor de overheid om tegendruk te geven bij conjuncturomslag, en schrijver wil haar daarom gehandhaafd zien, al zou hij niet voor invoering pleiten als ze er niet was. De omzetbelasting geeft vooral voor kleine bedrijven veel extra administratief werk en een gevaar van schijn-liquiditeit. De accijnzen hebben een veel grotere invloed: van de tarieven hangt het wel en wee van de bedrijven af.

Ten aanzien van de financiering zijn vooral de belastingen die van overschotten worden geheven, van belang. Dat zijn de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting.

Bij de vergelijking van beide belastingen speelt in de eerste plaats de onderscheiding tussen vennootschap en aandeelhouder een rol. Daarnaast is de definitie van „winst” belangrijk. De zuivere rente maakt volgens schrijver géén deel uit van de winst, of deze nu betrekking heeft op eigen of op vreemd vermogen. Dit geldt ook bij natuurlijke personen.

In het Verslag Belastingherziening 1950 is gevraagd om vrijstelling van een primair dividend. Dit gaat in de aangegeven richting, en zou volgens schrijver een zeer grote verbetering zijn. Met name verwacht hij van zulk een wijziging van de vennootschapsbelasting een bevordering van het risicodragend beleggen, en een tegengaan van de irrationele financiering, die tegenwoordig angstwekkende proporties aanneemt.

Schrijver noemt nog meer bedrijfseconomische nadelen van het bestaande belastingstelsel, o.a. de zware progressie bij de inkomstenbelasting, die een te groot deel van de risicopremie van den spaarder naar de fiscus doet vloeien, en de hoge tarieven van de successiewet die een bedreiging vormen voor de continuïteit.

Ook enkele goede kanten van de huidige fiscale wetgeving worden belicht, b.v. de belasting van stockdividenden op basis van de nominale waarde. Dit bevordert de interne financiering en spaart een deel der inkomstenbelasting uit.

B a 3a

Economie, Oct./Nov. 1950.

Dividendvrijstelling, Industriefinanciering en de Institutionele beleggers.

H o f s t r a, H. J. — Schrijver meent, dat er een eenvoudig middel is om de aantrekkelijkheid van aandelenbezit voor de institutionele beleggers, met name de levensverzekeringmaatschappijen, te verhogen. Hij stelt voor, alle ontvangen dividenden vrij te stellen door een verruiming van artikel 10 van het Besluit op de Vennootschapsbelasting 1942.

De tegenstelling risicoloos — een risicodragend kapitaal is gebleken, niet absoluut te zijn. Het is slechts een kwestie van méér of minder risico, of ander risico. Schrijver meent, dat een zekere verruiming van de aandelenbelegging van levensverzekeringmaatschappijen wel te verdedigen is, al moet daarbij natuurlijk scherp worden geselecteerd. Maar tegenover het onvermijdelijk iets groter koersrisico moet dan een redelijk verschil in rendement tussen aandelen en obligaties staan. In Engeland heeft men ontvangen dividenden vrijgesteld van Income-Tax, en het gevolg is geweest dat de levensverzekeringmaatschappijen daar een groter deel van hun vermogen in aandelen beleggen dan de Nederlandse.

De bedoelde dividendvrijstelling zou niet in strijd zijn met de beginselen die aan de

Vennootschapsbelasting ten grondslag liggen. Want de Nederlandse theoretici gaan uit van het *object* en niet van het subject van de belasting. De vennootschapsbelasting is dus niet een belasting op de rechtspersoon, maar op de winst van het bedrijf. En ontvangen dividenden die weer doorgegeven worden, kunnen dus zonder principieel bezwaar worden vrijgesteld.

Zelfs aan de bestaande tekst van de wet kan reeds een interpretatie in de door schrijver bedoelde zin worden gegeven, al geeft hij de voorkeur aan een wetswijziging.
B a V 3b *De Naamloze Vennootschap, December 1950.*

De tegenwoordige positie van het aandeel in Nederland.

Glasz, Prof. Ch. — De waarde der gezamenlijke Nederlandse aandelen in het vermogensverkeer beliep in 1938 60 tot 65 %, in 1947 niet meer dan 35 tot 40 % van de intrinsieke waarde hiervan. Als gevolg van de machtsstrijd tussen vennootschap, fiscus en aandeelhouder ziet de laatste zich slechts een beperkt deel van het vennootschapsvermogen in de prijs van zijn vermogenstitel toegerekend. De vraag rijst, of het „Sachwert“-karakter van aandelen in de Nederlandse verhoudingen wel zo evident is als nog steeds wordt aangenomen, terwijl ook de zin der aandelenbelegging ernstig in discussie kan worden gesteld. Wil men het aanbod van risicodragend kapitaal dienen, dan zal de fiscus moeten beginnen het aandeel weer een stevige basis te hergeven. Als dan bestaat de mogelijkheid, dat institutionele beleggers, via door hen te financieren participatiemaatschappen, zich voor participatie in het bedrijfsleven gaan interesseren.
B a V 3b *Economisch Statistische Berichten No. 1752*

Methods of Financing Companies under Present-day Conditions.

Braithwaite, John B. — Het na-oorlogse Engeland heeft twee grote financieringsmaatschappijen, die belangrijk bijdragen tot de ontwikkeling van de kleine en middelgrote industrie.

De „Industrial and Commercial Finance Corporation“ en de „Finance Corporation for Industry“ zijn beide op commerciële basis opgezet, hoewel de overheid de totstandkoming heeft bevorderd. De eerstgenoemde heeft tot taak, de kleine bedrijven te financieren, die geen toegang hebben tot de vermogensmarkt. Ze geeft leningen van 5000 tot 200.000 £, en verkrijgt haar vermogen van de Bank of England, de grote Engelse en de Schotse banken. Deze zijn ook de houders van haar aandelenkapitaal, dat geplaatst is tot een bedrag van $7\frac{1}{2}$ miljoen £. De tweede maatschappij dient de financiering van grotere bedrijven. Zij geeft grotere bedragen in eens en heeft meer vermogen ter beschikking, dat zij voornamelijk van de verzekeringsmaatschappijen en de beleggingsmaatschappijen kan lenen. Zij financiert in allerlei vormen: hypothecaire of gewone leningen, preferente aandelen, gewone aandelen, enzovoort. Ook adviezen worden verstrekt.

Van oudsher is het Britse bedrijfsleven echter in belangrijke mate gefinancierd door zelffinanciering, en die speelt ook vandaag nog een rol. Wanneer het belastingstelsel werd gewijzigd zo dat zou worden uitgegaan van de vervangingswaarde, en niet van de historische kostprijs der duurzame productiemiddelen, zou de zelffinanciering beter mogelijk worden dan nu het geval is.

B a V 5d

Accountancy, December 1950.

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Samenwerking van Bedrijven in de Verenigde Staten.

Warden, V. — In deze lezing, gehouden tijdens de Efficiencydagen 1950, wordt geschatst hoe de belangen van de bedrijven worden geïnd door het publiceren van centraal verzamelde gegevens omtrent verkoop, voorraad, productie enz. Elk bedrijf kan zichzelf vergelijken met andere in dezelfde branche, zodat tijdig wordt waargenomen wanneer er iets mis gaat. Werkgeversverenigingen zowel als het „Bureau of Labor Statistics“ doen in deze richting belangrijk werk. Ook t.a.v. simplificatie en normalisatie levert samenwerking belangrijke resultaten op. De kwaliteit wordt door simplificatie eer beter dan slechter. Een goed simplificatieprogramma is de snelste en beste manier om belangrijke besparingen te verkrijgen, en dit vereist samenwerking.

B a VI - 4

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie, December 1950.

Les Foires Internationales, organismes modernes de la Distribution.

Bruyneel, Pierre. — Jaarbeurzen hebben een dubbele functie: ze zijn tentoonstelling en handelsbeurs tegelijk. Het belang van de internationale jaarbeurzen neemt nog steeds toe, ondanks de hinderpalen van de na-oorlogse economie. Dit komt, omdat ze een zeer nuttige distributieschakel vormen. Schrijver analyseert het belang

voor verkopers en kopers. Hij wijst erop, dat de deelnemers vooraf een grondige markt-analyse moeten ondernemen, om na te gaan of het zin heeft, met hun producten op de jaarbeurs in een bepaald land te verschijnen. Het doel van de deelname is het afsluiten van contracten, niet het maken van reclame. De stands dienen dus zakelijk verantwoord en sober te zijn, en de kopers het overzien en beoordelen van het gebodene te vergemakkelijken. Van belang is ook dat goed onderlegd en competent personeel de stand beheert.

In Amerika zijn internationale jaarbeurzen tot nu toe onbekend. Men gaat er echter in 1951 voor het eerst houden, en als dit streven slaagt, zal dat voor de Europese landen zeer belangrijk zijn.

B a VI - 6

Annales de Sciences Economiques Appliquées, November 1950.

Quelques Réflexions sur le dynamisme publicitaire américain.

Cheron, Yvan. — Schrijver analyseert de Amerikaanse opvattingen van reclame en vergelijkt ze met de Europese. Hij geeft cijfers over de in Amerika bestede bedragen, o.a. voor advertenties, en geeft voorbeelden van de enorme „stunts” die daar heel gewoon zijn, en zeer goede resultaten opleveren. Deze zelfde reclamemethoden worden toegepast voor het verkopen van hoestpastilles, voor het bestrijden van ziekten en voor de presidentsverkiezingen!

B a VI - 11

Annales de Sciences Economiques Appliquées, November 1950.

The Use of Colour in The Practice

Evans, Ancrum F. — Dit korte artikel bevat enkele suggesties voor de organisatie van het werk van een accountantskantoor. Vooral het gebruik van kleurencodes in archief en planning wordt aanbevolen, en verduidelijkt aan de hand van een uitgewerkt voorbeeld.

B a VI - 13

Accountancy, October 1950.

Bazenproblemen, hun oorsprong en verklaring

Vucht Tyssen, Dr J. van — De baas is te beschouwen als hoeksteen van de organisatie van het bedrijf. De arbeidersmentaliteit is veranderd en verandert nog. De baas kan zich daar nog niet snel en volledig genoeg bij aanpassen, en hierdoor ontstaan spanningen die moeten worden opgeheven. Hiertoe is allereerst zorgvuldige selectie van bazen nodig. Daarnaast moet de baas een goede vorming en opleiding ondergaan. Hij moet geschikt worden gemaakt voor het omgaan met mensen, en de juiste houding leren vinden in alle mogelijke spanningverwekkende menselijke situaties. Ook de leiding, en vooral de topleiding, kan echter veel bijdragen tot het voorkomen van zulke spanningen. Hiertoe moet de organisatie zo volkomen mogelijk zijn opgezet en volgehouden. De baas moet in die organisatie een goed inzicht hebben, en weten hoe hij met de hogere leiding in contact kan komen als dit nodig is. De sociale positie van de bazen moet verder voldoende duidelijk gemarkeerd zijn, terwijl de houding van chefs en stafspecialisten zodanig moet zijn, dat de baas zich door hen niet bedreigd, maar gesteund kan voelen.

Er is dus niet één middel aan te geven voor oplossing van het bazenprobleem. Een langdurig en kostbaar proces, dat het gehele bedrijf omvat, is daartoe nodig.

B a IV - 16

Doelmatig Bedrijfsbeheer, December 1950.

De chef als gezagsdrager

Bos, Drs G. — Onderscheiden moet worden tussen uitwendig en innerlijk gezag. Het uitwendig gezag is verbonden aan de functie, wordt aan de persoon gedelegeerd en staat los van diens persoonlijkheid of karakter. Het innerlijk gezag, het prestige, is daarmee wel verbonden. Bij een goed chef mogen gezag en prestige wel onderscheiden maar niet gescheiden worden. Om op beide het volle licht te laten vallen worden ze eerst apart behandeld om tenslotte samengebracht te worden.

In dit artikel wordt het uitwendig gezag behandeld.

B a VI 16

Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie, Januari 1951.

Industrial Accounting in The U.S.A.

Morrow, Ian T. — De leiding van de Amerikaanse bedrijven berust voor een belangrijk deel op het intensieve gebruik dat wordt gemaakt van de administratieve mogelijkheden. Men gaat steeds meer in de richting van de centralisatie van verantwoordelijkheid. Deze is alleen mogelijk door een goede toepassing van het stelsel van variabele budgettering. Behalve de plannen voor lange termijn (b.v. 5 jaar) worden telkens „tijdelijke” schattingen gemaakt van de ontwikkeling van de markten, e.d., met volledig overzicht van de verwachte gevolgen. Naast het beginsel van „management

by exception" past men ook meer en meer het stelsel toe van periodieke rapporten over bepaalde onderwerpen (b.v. voorraden, personeelvoorziening enz.) ter betere voorlichting van de leiding. Er wordt ook veel aandacht besteed aan het snel beschikbaar komen van gegevens; soms schat men b.v. de cijfers over de laatste week van een 4-wekelijkse periode, om snel een overzicht te hebben. De kostprijberekening is intracomptabel. De functie van de „controller" is in de Amerikaanse bedrijven zeer belangrijk, en eist een vrij grote mate van kennis van organisatievraagstukken en van de techniek van het bedrijf.

In Amerika wordt veel gewerkt met standaardkostprijzen, en nog vaker met efficiëncystandaards. Ook de kantoorefficiëntie heeft er de volle aandacht.

B a VI - 18

Accountancy, December 1950.

Grondslagen van de Verplaatsing van Materiaal in het Bedrijf

Jong, Y. J. M. de — Bij het oplossen van de problemen van materiaalverplaatsing moet worden begonnen met een gedetailleerde analyse volgens bepaalde grondslagen, die de gegevens levert voor het nemen van beslissingen betreffende keuze van transportmiddelen, opslagsystemen e.d. In dit bijzondere nummer van „Efficiency en Documentatie" worden de grondslagen van dit onderzoek besproken. Allereerst wordt erop gewezen, dat het gaat om de *gehele* beweging van *alles* in het bedrijf, niet alleen om de mechanische verplaatsing, en niet alleen om de verplaatsing van het product. Bij de „material handling" in deze ruime zin spelen het fabricagesysteem, de routing en de transportmethoden zowel als de vorming van tussenvoorraden en de magazijnen een rol. Men begint dan ook met het onderzoeken en vastleggen van de toegepaste fabricagemethoden, met behulp van procesanalysebladen en fabricageschema's. Vervolgens bestudeert men de routing, d.w.z. de beste coördinatie van de bewerkingsplaatsen in ruimtelijke zin. Hierbij zijn twee gezichtspunten te onderscheiden: de „departementale opstelling" en de „lijn-productie". Beide hebben voor- en nadelen, die in hoofdstuk III van de verhandeling overzichtelijk worden samengevat. Het geldt, in elk gegeven geval de beste combinatie van beide groeperingswijzen te vinden. Men gebruikt plattegronden op schaal, of zelfs maquettes. Bij de magazijninrichting gelden twee eisen, die vaak met elkaar in strijd zijn: het efficiënt gebruik van de ruimte, en het goedkoop en bereikbaar stuwen van de voorraden. Welk van beide gezichtspunten overweegt, hangt vooral af van de snelheid der goederencirculatie. Verschillende manieren van stapelen van voorraden worden besproken.

Voor het oplossen van problemen van intern transport is men een speciale analyse-techniek aan het ontwikkelen. Hierbij worden achtereenvolgens gemaakt:

1. een transportanalyse per materiaal- of productsoort;
2. een speciaal ruimte-(routing) schema voor het vervoer;
3. een blad met gegevens omtrent afstand, hoeveelheden, frequentie, vulling, bezetting, benodigde arbeidskracht, en loonkosten voor elke transportstroom;
4. een kostenberekening voor de transportmiddelen;
5. een plan voor het doelmatiger verrichten en combineren van transporten;
6. de keus van het transportmiddel.

Vervolgens vergelijkt men de voorgestelde met de bestaande methode, om zo tot een definitief voorstel te komen nadat de praktische verwezenlijkingmogelijkheden zijn bestudeerd.

B a VI - 19

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie, November 1950.